

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№13 БАСПАСӨЗ Р Е Л И З І
2010 жылғы 2 маусым

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша инфляция 2010 жылғы мамырда 0,6% (2009 жылғы мамырда – 0,7%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,7% (0,9%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар - 0,5% (0,4%) және ақылы қызмет көрсету 0,4% (0,6%) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында өткен айда көп дәрежеде жеміс-көкөніс өнімі 2,7%, ет өнімдері – 1,5% қымбаттады. Жұмыртқа бағасының – 2,8%, сүт – 1,5%, күріш – 1,2%, ұн – 1,1% төмендеуі байқалды.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында көбінесе, жуу және тазалау құралдарының бағасы – 0,9%, жеке гигиена тауарлары – 0,7%, үй заттары, киім және аяқ киім – 0,5%, дәрі-дәрмектер – 0,4% өсті. Дизель отынының бағасы 2,6%, бензин – 2,2% өсті.

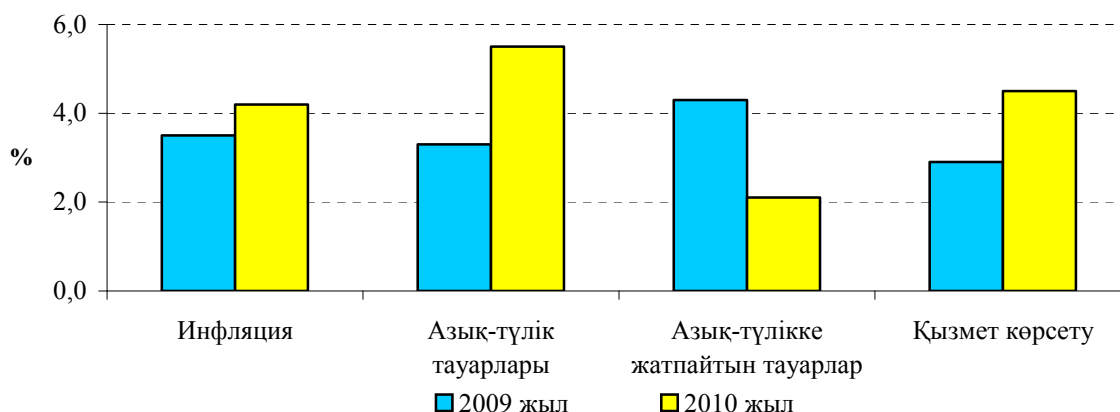
Тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсету саласында суық суға арналған тарифтер 0,9%, кәріз – 0,8%, электр энергиясы – 0,5% ұлғайды. Бұдан басқа, көлік қызметі – 1,5%, денсаулық сақтау – 0,9%, демалыс, ойын-сауық және мәдениет – 0,5%, мейрамханалар және қонақүйлер – 0,3% қымбаттауы байқалды.

2010 жылғы қаңтар – мамырда инфляция 4,2% деңгейде (2009 жылғы қаңтар-мамыр – 3,5%) қалыптасты.

2010 жылғы 5 айдағы инфляцияның жедел қарқындауы азық-түлік тауарларының – 5,5% және ақылы қызмет көрсетудің – 4,5% (2009 жылғы 5 айда – тиісінше 3,3% және 2,9%) қымбаттауына себепші болды. Азық-түлікке жатпайтын тауарлар 2,1% (4,3%) қымбаттады (1-график).

1-график

**2009 және 2010 жылдардағы қаңтар – мамырдағы
инфляция және оның құрамдас бөліктері**

2010 жылғы мамырдың қорытындылары бойынша инфляция жылдық көрсетуде 7,0% (2009 жылғы желтоқсанда – 6,2%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 5,2% (3,0%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 6,4% (8,6%), ақылы қызмет көрсету – 10,1% (8,4%) өсті.

2. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары (АВР және ақша базасы – алдын ала деректер бойынша).

2010 жылғы мамырда Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтерінің 27,7 млрд. АҚШ долл. дейін 3,8%-ға төмендеуі болды (жыл басынан бастап 22,3% өсті). Бұған негізгі себеп еуроның АҚШ долларына қатысты бағамының төмендеуі болды. Ішкі валюта нарығында валюта сату, Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялар Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуімен және банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтарының ұлғаюымен ішінара бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2010 жылғы мамырда 4,1% төмендеді, алтындағы активтер 1,1% азайды.

2010 жылғы мамырда тұтастай алғанда елдің халықаралық резервтері Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 26,4 млрд. АҚШ долл.) 1,0% төмендеп, 54,7 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бастап – 14,9% өсті).

Ақша базасы 2010 жылғы мамырда 5,0% сығымдалып, 2518,3 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бастап – 2,7% кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін қоспағандағы ақша базасы 2057,1 млрд. теңгені құрады.

2010 жылғы сәуірде ақша массасы банк жүйесінің таза сыртқы активтерінің өсуі есебінен 8009,0 млрд. теңгеге дейін 3,2% өсті (жылдың басынан бастап – 8,4%).

2010 жылғы сәуірде айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 6,6% (жылдың басынан бері 4,8%) өсіп, 957,6 млрд. теңгені құрады, банк жүйесіндегі депозиттер 7051,4 млрд. теңгеге дейін 2,8%-ға өсті (жылдың басынан бері 8,9%). Депозиттердің өсуімен салыстырғанда айналыстағы қолма-қол ақшаның айтарлықтай өсуі ақша массасының құрылымындағы депозиттер үлесінің 2010 жылғы наурыздағы 88,4%-дан 2010 жылғы сәуірдің қорытындысы бойынша 88,0%-ға дейін төмендеуіне себепші болды.

Ақша базасының сығымдалуы аясында ақша массасының өсуі салдарынан ақша мультипликаторы 2010 жылғы наурыздағы 2,84-тен 2010 жылғы сәуірдегі 3,02-ге дейін өсті.

3. Валюта нарығы

2010 жылғы мамырда теңгенің АҚШ долларына бағамы 1 АҚШ доллары үшін 146,43-147,04 теңге диапазонында өзгерді. 2010 жылғы мамырда теңге 0,2% нығайды және айдың аяғында биржалық бағам бір АҚШ доллары үшін 146,69 теңге болды.

Қазақстан Қор биржасындағы биржалық операциялар көлемі қосымша саудасаттықтағы мәмілелерді қоса алғанда 2010 жылғы сәуірмен салыстырғанда 3,4% өсті және 5,1 млрд. АҚШ долл. құрады.

Биржадан тыс валюта нарығындағы операциялар көлемі жедел деректер бойынша 19,3% ұлғайды және 6,7 млрд. АҚШ долл. құрады.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2010 жылғы мамырда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 6 аукцион болды. Оларға 12 айлық МЕККАМ (17,7 млрд. теңге), 4 жылдық МЕОКАМ (14,4 млрд. теңге), 5 жылдық МЕОКАМ (14 млрд. теңге), 8 жылдық МЕУКАМ (10 млрд. теңге), 12 жылдық МЕУКАМ (10,8 млрд. теңге), 16 жылдық МЕУЖКАМ (4 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік 12 айлық МЕККАМ бойынша – 1,86%, 4 жылдық МЕОКАМ бойынша – 4,19%, 5 жылдық МЕОКАМ бойынша – 5,06%, 8 жылдық МЕУКАМ бойынша – 5,60%, 12 жылдық МЕУКАМ бойынша – 5,50%, 16 жылдық МЕУЖКАМ бойынша кірістілік инфляция деңгейінен 0,01% болды.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі 2010 жылғы мамырдың аяғында алдыңғы аймен салыстырғанда 2,7%-ға ұлғайып, 1479,9 млрд. теңге болды.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноталары. Ұлттық Банк ноталарының эмиссия көлемі 2010 жылғы мамырда 2010 жылғы сәуірмен салыстырғанда 28,5%-ға азайды және 269 млрд. теңге болды.

Қысқа мерзімді ноталардың кірістілігі 2010 жылғы сәуірдегі 1,39%-дан 2010 жылғы мамырда 1,01%-ға дейін төмендеді.

Айналыстағы ноталардың көлемі 2010 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2010 жылғы мамырдың аяғында 5,4% азайып, 1050,7 млрд. теңге болды.

5. Банкаралық ақша нарығы

2010 жылғы сәуірде орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 21,1% азайды және баламасы 3448,2 млрд. теңге болды.

Орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттердің көлемі 26,6%-ға азайды және 1669,7 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 48,4%) болды. Бұл ретте орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 2010 жылғы наурыздағы 0,71%-дан 2010 жылғы сәуірде 0,61%-ға дейін төмендеді.

Ұлттық Банктің банктерден тартқан депозиттерінің көлемі 2010 жылғы сәуірде наурызбен салыстырғанда 3,2%-ға 1887,8 млрд. теңгеге дейін азайды.

2010 жылғы сәуірде 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда доллармен орналастырылған депозиттердің көлемі 6,3%-ға азайып, 8,4 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 35,8%-ы) құрады. Доллармен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,21%-дан 0,18%-ға дейін төмендеді.

Еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі 2010 жылғы сәуірде 32,4%-ға азайды және 2,5 млрд. еуро (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 14,2%-ы) болды. Еуромен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,25%-дан 0,24%-ға дейін төмендеді.

Рубльмен депозиттерге орналастыру көлемі шамалы қалып отыр – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 1,6%-ы.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2010 жылғы сәуірде орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 48,0%-нан 51,6%-ға дейін өсті. Резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің шетел валютасындағы үлесі 47,7%-дан 51,4%-ға дейін ұлғайды.

6. Депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы салымдарының жалпы көлемі 2010 жылғы сәуірде 2,8%-ға ұлғайып, 7051,4 млрд. теңге болды. Заңды тұлғалардың депозиттері 3,3%-ға 5087,5 млрд. теңгеге дейін, жеке тұлғалардың салымдары 1,6%-ға 1963,9 млрд. теңгеге дейін ұлғайды.

2010 жылғы сәуірде шетел валютасындағы депозиттердің көлемі 3,1%-ға 2749,4 млрд. теңгеге дейін, ұлттық валютадағы депозиттер 2,6%-ға 4302,0 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 2010 жылғы сәуірде 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда іс жүзінде өзгермей, 61,0%-ды құрады.

Халықтың (резидент еместерді қоса алғанда) банктердегі салымдары бір айда 2,1%-ға 2017,3 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 3,5%-ға 1004,1 млрд. теңгеге дейін, шетел валютасындағы депозиттер 0,6%-ға 1013,2 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Нәтижесінде теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 49,1%-дан 49,8%-ға дейін өсті.

2010 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 3,9%-дан 3,5%-ға дейін, ал жеке тұлғалардың салымдары бойынша 10,3%-дан 9,5%-ға дейін төмендеді.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша негізгі борышының жалпы көлемі 2010 жылғы сәуірде 0,3% азайып, 7577,9 млрд. теңгені құрады.

Ұлттық валютадағы кредиттер бойынша борыштың көлемі 0,5%-ға ұлғайып, 3984,2 млрд. теңгені құрады, шетел валютасындағы 1,2%-ға төмендеп, 3593,8 млрд. теңге болды. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 2010 жылғы сәуірде 52,2%-дан 52,6%-ға дейін өсті.

Ұзақ мерзімді кредиттеу 6383,1 млрд. теңге деңгейінде қалып, өзгерген жоқ, қысқа мерзімді - 1,9%-ға 1194,8 млрд. теңгеге дейін төмендеді. Нәтижесінде ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 2010 жылғы сәуірде 84,0%-дан 84,2%-ға дейін ұлғайды.

Заңды тұлғаларға кредиттер бойынша борыш сомасы 2010 жылғы сәуірде 0,2%-ға азайып, 5444,6 млрд. теңгені, жеке тұлғалар бойынша - 0,7%-ға азайып, 2133,4 млрд. теңгеге дейін төмендеді. Нәтижесінде жеке тұлғаларға кредиттердің үлес салмағы бір айда 28,3%-дан 28,2%-ға дейін азайды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттік борышы 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 2010 жылғы сәуірде 2,2%-ға 1738,2 млрд. теңгеге дейін ұлғайды, бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінің 22,9% құрайды.

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша неғұрлым айтарлықтай борышы сомасы салалар бойынша алғанда экономиканың сауда (жалпы көлемдегі үлесі - 23,1%), құрылыс (19,4%), өнеркәсіп (9,9%) және ауыл шаруашылығы (3,4%) сияқты салаларына тиесілі болды.

2010 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 14,2%-дан 13,3%-ға дейін, ал жеке тұлғалар бойынша – 20,9%-дан 19,1%-ға дейін төмендеді.

8. «БТА Банк» АҚ-ның қаржылық берешегін қайта құрылымдау

«БТА Банк» АҚ-ның (бұдан әрі – Банк) 2 442 млрд. теңге (16,65 млрд. АҚШ доллары) сомасындағы қаржылық берешегін қайта құрылымдау жоспары 2 247,4 млрд. теңге мөлшеріндегі Банк міндеттемелерін иеленуші кредиторлардың Алматы қаласындағы жиналысында бекітілді, бұл қаржылық берешектің жалпы көлемінің 92,03 пайызын құрайды.

Дауыс беруге кредиторлар Банктің борыштық құралдарының барлық түрлері, оның ішінде сыртқы және ішкі облигациялар, екіжақты және синдикатталған заемдар, исламдық қаржы құралдары, саудалай қаржыландыру жөніндегі келісімдер және деривативтер бойынша қатысты.

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, Қайта құрылымдау жоспары күшіне ену үшін үлестеріне банк міндеттемелерінің көлемінен кемінде үштен екісі тиесілі кредиторлардың қолдау көрсетуі тиіс. Осылайша, Банктің қайта құрылымдау жоспарын кредиторлар толықтай мақұлдады.

Қайта құрылымдау нәтижесінде Банктің қаржылық берешегі 12,2 млрд. АҚШ долларынан 4,4 млрд. АҚШ долларына дейін қысқарады және мұндай берешекті өтеу мерзімі 8 жылдан 20 жылға дейін ұлғайтылады. Бұған кредиторлардың Банктің қолма-қол ақшасын, акцияларын және Банк жаңадан шығарған облигацияларды алған кезде айырбас ретінде өтелмеген барлық талаптардан бас тарту арқылы қол жеткізуге болады. Қайта құрылымдау жүргізілгеннен кейін Банктің меншікті капиталы ҚҚА және басқа реттеуші органдар қолданатын меншікті капиталдың барлық жеткіліктілік коэффициенттеріне сәйкес келу үшін қажетті деңгейге дейін қалпына келтіріледі.

Қайта құрылымдау жүргізілгеннен кейін ішкі және сыртқы кредиторлар Банктің акционерлері болады және оларға акционерлік капиталдың 18,5% тиесілі болады. Банктің акционерлік капиталының қалған 81,5% иеленетін «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры бұрынғыша Банктің негізгі акционері болады.